

Derzsy-Ben Ond

Szűrös tekintet kedvetlen emberektől

Határköre festett órát pillantott meg, kőhajításnyira a telkétől. Egy év leforgása alatt a hatodikát. Az elsőt Kővágóörsön, a mosóház északi falán fedezte fel, egy hétre rá, tizenöt kilométerrel odébb, a gerendavázás házsor végét záró kőbábos korláton a másodikat. Egy újabb, Gyergye János napsárga emlékkeresztjét pecsételte. A kismutató mindegyiknél a négyesen állt, a nagymutató a kilencesen. Nem háromnegyed négyet jelzett, egészen másfajta időt. Kék volt a számozás, fekete, duplázó vonás kiemelte a síkból. Mostanit sem pingálhatták fel két nappal korábban.

Elült a szél, a feldarabolódott felhők a víz tükrét is lakták. A legnagyobb lagúna partvonala az elárvult laktanya irányába ívelt, néhány földút odatorkollt, csomópontjukon, felduzzadt morotva horpadásában, kőhid domborodott, száraz lábbal megközelíthetetlenül. Felkapaszkodott a kúp alakú lávapúp-ra. A patak kiömlésében a sziporkák viadukttá forrtak, felhőkön keresztül sütött az ég fényernyője. Két búb köré biggyedt folyamkanyar mosolytávja csillámlást húzott a hegyárnyék szakállába. A somvesszőkkel takart kotorék nem volt lakatlan, menekülőjáraton átáramló levegő kihozta a rókaszagot. Otthonához közel jelzett a mobilja.

– Rav úr?

Szerkesztő úr! Így dukál.

– Ki kérdezi?

A hívó bemutatkozott.

– Három hónapja beszélünk telefonon. Szavát adta, hogy foglalkozni fog a regényemmel, áprilिसig választ ígért.

E-mailjei közül azonnal törli a kéretlen küldeményeket. A fickó a szokással ellentétben fel is hívta, bejelentette, amit úgyis tudott, hogy elküldte szövegét publikációs taglalásával együtt. A kiadó kínálatából kikövetkeztethette, hogy vállalkozásában szépirodalomnak nincs helye, nyilván, utolsó mentvárként, sorozatos kudarcai vezették hozzá. Könyvműhelye, Kerek Terek indulása idején ökelméhez hasonló apokrifoknak tartalékolt egy sablonválaszt, azonban továbbításával rég nem fáradt. Őt sem elhivatottság vezérli, lakása az irodája, költségeket hirdetésekén farag. Sosem alkalmazhatott titkárt, aki a szerzőkkel, terjesztővel és nyomdával huzakodik, határidők betartatása is az ő vállát nyomja. Korrektornak fizet, a szerkesztői munkát és tördelést egyedül végzi. Meglehet, hogy az írók félannyit keresnek a könyvükön, mint az ő egyhavi jövedelme, ám egyiküket sem szipolyozza ki szemérmetlenül, kortársaik legtöbbszörének, nem is a legrosszabbaknak, sohasem kerül piacra a művük, első körben mindig a közép-szerűek és a mondattoldozók juthatnak

szerephez. Irodalmár élete korai szakaszában a feltörekvő női tollforgatóknak mentorként tetszelgett, hátha zászlajára tűzheti valamelyiket, meghagyta hitükben, hogy egyes szám első személyben lejegyzett agymenés remekmű is lehet. De már hatvan felett gyűlöli a hízelgést, leernyedett lobogója, amúgy sem teljesedett be várakozása, még inkább viszolyog a kékharisnyák szócsépléseitől.

– Be vagyok táblázva. Készülnöm kell a Könyvtárlatra. De amit ígértem, teljesíteni fogom. Csupán kis haladékok kérek. – Éllel beszélt, hogy elvegye a kullancs kedvét a további zargatástól. A vegzáló nevetett és bontotta a vonalat. Elképesztette, milyen elegánsan, utálkozás nélkül fejezte ki, mit tart felőle.

Nappalijából szervezi életét, minimális érintkezést vállal. Nem zaklatta fel a tolakvó figura, mégis ki kellett szellőztetnie a fejét. Mellékutakon baktatott, a csónakkikötőből tekert ismerőse. Négy éve, ideköltözése napjától hetente látja, köszönnek, néha kezük is intésre mozdul. Tavaly lyukas tömlőt foltozott a kerékpárján. Lenne ok, hogy hébe-hóba diskuráljanak, de azóta is csupán biccentenek egymásnak, hol a nő ül mellé, hol Rav telepszik a közelébe. Egy alkalommal, amikor Baudelaire-kötetet látott nála, mégiscsak megszólította. Kiderült, hogy a francia szimbolista költők a kedvencei, s miután Rav könyvjelzőnek használt, *A sírásó haláláról* készített Schwabenyomatról kérdezte, elárulta, hogy a szimbolista festők angyalos képeiért bolondul, mindegyiket eredetiben megcsodálta már. Sesija *Dante a purgatórium kapuja előtt* című képéhez és Simbert *A sebesült angyalához* három-négy évente elzarándokol feltöltödni. Megtoldotta beszámolóját, hogy

A kiválasztott alakjainak kézmozdulatait titkos, kiteljesített érzelmekről vallanak. Rav zavarba jött. A megjegyzés kamaszkori szerelmét, Tíciát idézte meg. Mialatt tanulta a jelnyelvet, hogy sikeresebben kommunikáljanak, párbeszédükkor hiányoztak a visszafogott gesztusok, nem úgy, mint a Hodler-látomásban. Amíg viszonyuk tartott, Tíciát kétszer mételyezte dühöngés, torokhangot akkor sem képzett, küzdött, hogy valóságban is kiereszse a mérgét, miközben a homloka és az álla vörösen lángolt. Megegyeztek, bárhogy fordul a sorsuk, minden év április 16-án találkoznak a régi tűzoltótorony tövében, elmesélik életük folyását. Rav bizonyos volt benne, hogy időről-időre Tícia is gondol az újrazkezdésre. Gyermektelenek maradtak, kapcsolataik között egyre hosszabb idő telt el, években mérhető idő. Egy ízben Tícia megemlítette, hogy a gondolatok medre a nevetés. Rav sosem kért magyarázatot. Ahogy öregszik, minden egyszerűbbé válik. Ésszerű és megfogható számára, hogy Tikos somogyi település aljas képzetek és tettek tárhelye, ellenben a gondolat medre, ha létezik ilyen, mitől lesz nevetés? Közeledik évfordulójuk napja, mind többször kúszik gyomrába a szorongás.

Rav hat író foglalkoztatott rendszeresen, pepecselésre, stílus kimunkálására nem hagyott időt; karácsonyi roham idejéig akkora tempót diktált, amit még két ujjuk elbírt. Minden szóba jöhető munkatársjelölttel megosztotta mottóját, rátermettebbek rögtön megértették: legyen bűn a cselekmény. Gótikus kalandtúrákban oldódó geszták, dark sagák és urbánus fantasyk garmadája után újítania kellett. Felvértezett alkotókat verbuvált, akik

megfeleltek a kihívásnak. Önbizalom nélküli, férjüket megvetésig unó, változásra képtelen feleségeknek szól a *Takarva akaratlan* széria, melyben a hősnő intim afférokba bonyolódik, de mihelyt képzelet szintjén elég kielégülést nyer, becsmérleően továbbáll. A *Szemérmes ajkak* erotikus sorozatot házasságukban megalázott, gyengédséget sóvárgó, értelmiségi férfiaknak találta ki, annyi pénzük sosem lesz, hogy a másik nem érdeklődését magukra vonják, ehelyett az érzékiség feszültségét sodró, füledt leírásokból szűrhetik át. A borítón lenge öltözetű szirén csavar köré fonódó szimbóluma tudatuk mélyére sújt, kíváncsiságuk hatványozódik, s a csalit leemelik a polcról. Most toboroz női csapatot, hogy elindíthassa *Gildát*, vagány, bevállalós amazonoknak. Flexibilitás a kulcsszó.

Harmadnap legrégebbi írójával szkájolt, elvétve csúszott a határidővel, viszont méltányolta, hogy a modorosságot nem keverte pátosszal. Szócsatás válás kuszálta, két porontyot hagy a frontvonalon, két táskányi ruhatárával az anyjához költözik, akitől már két házasságba menekült. Szerelmes partner többé nem nyúl a hóna alá, téli zseb kell, hogy egy másik megpattant férj helyére landoljon. Lemondhat a múzsákról is; akik még horgára akadnak, olvasni sem fogják. Szokásos mantráját szajkózta:

– Muszáj megrekednünk 11 százalékon, parancsnok? Fölfelé elmozdulás rokonszenvesebbé tenne. 15 százalék példányonként sem volna egetverő blamázs. Mindenesetre jobban aludnék.

– Kontómra még senkinek sem lett jobb az álma. Ha tetszeni akarok, szoknyát húzok; aki akar, benne deflorálhat.

– Szép számú olvasótáborom van. És egyre csak dagad. eltűnődtem, hogy nem volna ördögtől való ötlet, ha a könyveimet saját szakállamra adnám ki.

– A terjesztő megcsókolt már? A nyomda is szalutált? Két pisztolygolyó. Ha ennyi nem volna elég, a hirdetés skulója majd kicsinál. Írj álnéven a *Gildába*. Már nyafogsz, és épp frissen kasztráltak. Legalább szimuláltan koi-tálhatsz.

A parton hidegfront utáni fényesség várta. Néhány napja eliszkolt a vizslája, hiába szaladt utána. A tó barázdálódó tükörszínén hasas hold fürdött, az első felhabzó hullámok kiterültek a fövényen. Alkonyban elfeslő galvanizált tájon felhőkolónia moccant, megnyitotta az ég szederjes alját. A szimbolizmus rajongója elpedálozott mellette, megcsapta parfümmel elegyült hónaljszaga. Padon ücsörgő fekete fogú férfi rágóval kínálta.

– Vegyen csak. F fiatal éveimben mindenki mindenkitől cigarettát lejmolt. Sokféléen változik a világ. Esetenként lassan. Maga sem négy év óta hárommal lett idősebb. Számolásban kacér vagyok. – Kocogókhoz fordult. – Kisasszonykák, akartok lovacskazni? Felcsimpaszkodhattok a hátamra. – Rav a kacsintós bukszájából nekiadta az apróját, s a Néhányuk Kardigánban Olvasóház felé mozdult.

Az Onnan Idáig futárja csöngetett nála, nem rendelt, mégis a csomagon neve és címe szerepelt. Slim tok DVD-R korongot zárt, matt felén fahajtott ki az óra számlapjában. A videón meztelen, borotvált fejű férfi párnahuzat-göngyölegesen kushadt, karját bilincs tartotta szétfeszítve, ábrázatán fehér sörte nőtt, árkait elsötétítette a

Mediterrán emlék, 2023

félhomály. Egy jelenetsor romló állapotát rögzítette; ahogy fogyott, elődudorodtak inai. Fekete-fehér érettségi tablófotója időről időre sercegőn ráúszott a nyakára. Rav megállította a felvételt, próbált bátyjára ismerni a rab vonásaiban. Rákattintott az Indítás gombra.

– Minden lány önként jelentkezett. (A túsز kínzója szemén csüggött, aki állva figyelhette. Már csaknem megtört, sírás vékonyított hangján.) Nem volt még barátjuk, érti? (Az állítás háromszor hangzott el, különböző időpontban.) Rühellték szüzességüket. Nem trendi ennyi idősen. Szabályos, tizenhat pontos szerződést írtak alá, tudták, miben vesznek részt. Hogyne örültek volna fess, tapasztalt férfiaknak! Izgultak, hogy végre megtörténik, amire vágytak. Ajándékban részesültek, akármit is tart erről. Minden epizód elején a beavató kikérdezte őket, maga is láthatta, tudják-e, miért vannak itt, mire vállalkoztak. Bármikor kiszállhattak volna, persze hogy nem tették! Nővérére nem emlékezhetem a négy-száz esetemből. Ő is, ha valami nem tetszik neki, szól, aztán felöltözik és elmegy. Így működött.

– Képtelen volt kihátrálni, megfélemlítette a helyzetet. – A húszperces anyagot többször átmásolták, előbb a fogvatartó hangját keverték le, majd az utolsó változaton torzítón keresztül újra reprodukálták. – Végül is megérőszakolta. A neten öt évig keringett a gyalázat, százezrek láthatták. Halála előtt még elsírta nekem, mi történt vele. Kölyök voltam, képtelen a segítségre.

– Nem volt erőszak. Értse már meg. (Zokogott, csuklója vérzett a bilincsenben.) Szolgáltatást kaptak, amit ingyen vehettek igénybe. Köszönő e-mailekkel árasztottak el, némelyek utána is

hívogattak. Magabiztosabbá lettek. Kedvükre játszadozhattak a zöldfülű fiúkkal. Szórakozásaikat ravaszabbul fizettethették meg velük. Nem erről szól az egész? Ki hogyan használhat fel másokat.

– Adok pénzt. Húsz éve felhagytam ezzel a munkával. (Hasa behorpadt, gyors vágások egyre szertelenebb motyogásait szemléltették.) Többé nem lát, esküszöm.

– Van egy fia. Sokat nem törődött vele. – A tónus megélesedett, a szótag önhangzója visszhangosítva áradt. – Látni fogja ezt a filmet, meg más is. Ő dönt a sorsáról. – A ragok nyomatékkal kerepeltek. – Megmentheti magát, ha akarja. – Vágóképeken egy utcanév, Asbóth látszott, a papírra írt házszámot rozoga, árkádszerű lejáróra csipeszelték.

Rav krumplipürét kotyvasztott, céklalevet és örölt mustármagot kevert hozzá, ételdobozban csúsztatta a hátizsákba. Tetejére megtöltött kulacsokat, erővágót, zseblámpát, vasfűrészt, feszítővasat pakolt, majd gazdátlan szőlőültetvényen keresztül kijutott az Asbóth utcába. Kaput védő biciklizár húzásra engedett. Széthajigált kerítés-póznák a magtárig irányították, fedele beomlott, oldalát földsánc támasztotta, téglá- és irodaszerkupacok mentén ért a bunker szájához. A vasajtó zsanérját flexszel elvágták, pajszerétől mindkét szárny egyszerre csapódott a földre. Az áramot kikötötték, felkapcsolta a zseblámpát. Szobányi helyiséghez további cellák kapcsolódtak, az ajtókból hiányzott a zár, az első kivételével befelé nyíltak. A negyedik fülkében oltárgyertya pislákol, salétrom foltozta a vakolatot, sarokban a habszivacs betétek nikecell-törmelékkel vegyültek,

fölöttük a szétfeszített karú fogolynak mellére biccent a feje. Rav elfűrészelte az akasztókampókhoz hegesztett láncokat, és a férfit ürülékéből elcibálva lefektette a jutazsákokra. Hátát felpolcolta, s megittatta a kisebbik kulacsból.

– Csipetnyi sót tettem bele, nehogy kihányd. Legjobban infúzió használna. – Tálka pürét belédiktált. – Nemsokára megint ihatsz.

– Tomi?

– Fogalmam sincs, ki az. Hacsak nem a fiad. Félóra múlva már jáрни tudsz.

Pittyenés hallatszott, s a falon kigyulladt digitális óra tizenöt percből kezdett visszszámolni. Rav körbevilágított, lépésenként felmázolt nyilak a hely alaprajzának egy pontját böködték. Megkerülte a raktárt, az alapozására kent órát délkeleti irányba tájolt felezővonal érintette, melyet betűvel kiírt hossz – százötven méter – metszett. Megtette a távot, a bazaltrakást újabb óra bélyegzette, körékunkorodó, hegyes bojtú ördögfarok a mezőn túlra mutatott. Az első porta postaládáján a Seiko ébresztőórának 3 óra 56 percen álltak a mutatói, mellette iját feszítő indián a bejáratot célozta.

Verandán kukucskált a házba, megfordított talicskán nyújtózott a fürdő ablakáig, azután benyitott, szemmagasságba szegezett molinón olvasta: Itt lakik az ember boldogsága? Az emeleten sisteregve telítődött a vécéartály. Láthatatlan projektorból plafonra vetített időmérő 60 másodperctől villogdta a fogyást. Az előtér falán Rav szüleinek képei függtek, tárlat részeiként hatottak, szemrevételezhette őket fiatalon és már idősen, mindkettő haláláról megkésve értesült. Egyik öreg bőrfotelt apja szövethálóból és lécek-

ből eszkábált rozoga inszektáriuma foglalta el, ebben nevelte a szenderfélék petéiből a hernyókat (leginkább lárváikkal lombkoronákat pusztító fajokét), s amikor kellőképp megnöttek, ínycséget alkotott belőlük (úgy tartotta, bábozódás előtti napokban a legízletesebbek). Vajban sütött testük felére zsugorodott, apjuk a miszós szószba tunkolt falatokat kanálnyi balzsamecetes-narancsos öntettel és remoulade-mártással tálalta, gourmet hajlamát ogawa csészékben felszolgált pate sablée mártogatóssal élte ki teljében. A potrohszelvény tüskéje nem lágylt, könnyen a villán maradt, öcscsük léggömblyukasztó kesztyűt fabrikált belőlük, amit a giliszták összefogdosásához is felhúzott. Készült róla is fotó. Rav bumfordi kamaszként vetődött útjába utoljára, amikor az intézetbe került, most szemügyre vehette szakállasan, közel járt a negyvenhez, idiótákra jellemző kortalan arc puffettebbnek tetszett a ritkás szőrzet alatt. Kibelezett faliórák vették körül, az egyik mechanikát nagyítólencsével reparálta, vékony nyakát 4XL méretű kéz egymagában is átérhette.

Madárlábgűjteményen észrevette a DVD-R tasakot, párját annak, amit kapott. Valami tiktakolt. Rav megpördült, percegve kicsuszamló fiók marcipánbombát rejtett. Mennyezetten a két nulla hármast villant, utána konfettit szórt szét a robbanás.

Rav a feljáróra tenyerelt. – Hozzád előbb érkezett a kiszállító, mi?

Nyüszítést elvágta az emeleti ajtó csapódása, vizsla vágta le a lépcsőn, új nyakörve volt, Rav hagyta felugrálni; fülelve várt, s miután egy percig nem mutatkozott senki, kicsörtetett az udvarra.

Sántikálva ért a toronyhoz, sípolva lélegzett. Tíciát távozóban látta, összeszedte az erejét, hogy kiáltson; nyálat köhögött, hadonászott, s amikor meggörnyedve az oldalát szorította, a nő megfordult, karikírozta ámulatát, mosolygott, jelbeszéddel

kérdezte: „Tényleg itt vagy, vagy valahol másutt?” Rav kezei feltáncoltak, tördelték a szót, arca tüzelt, negyedóra türelmet kér, s amint bólintás jelezte, hogy megértették, kutyával a nyomában visszafelé ügetett a bátyhoz.

Antik hangulat, 2023